

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

Sandgata 30 B
N-7012 Trondheim

Telefon: (+ 47) 73 84 16 40
Bankgiro: 4358.50.12840
Org. nr.: 970 089 748 NVA

e-post: nof@birdlife.no internett: www.birdlife.no

Loppa kommune postmottak@loppa.kommune.no

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref.	Vår kontaktperson Martin Eggen	Dato 14.01.2019
------------	---------------------	----------	-----------------------------------	--------------------

Detaljregulering for akvakulturanlegg i Frakkfjorden i Loppa kommune – høringsvar fra Norsk Ornitologisk Forening

Grieg Seafood Finnmark A/S planlegger igangsetting av oppdrettsanlegg i Frakkfjorden i Loppa kommune. Det har rundt årtusenskiftet i en kort periode blitt drevet oppdrett på den indre lokaliteten i fjorden, men de nye planene er større i volum og omfang enn tidligere.

For detaljregulering av akvakulturanlegg i Frakkfjorden vurderes det i dette tilfellet at planen ikke er konsekvensutredningspliktig. Det begrunnes med at området i Frakkfjorden i utgangspunktet var avsatt til akvakultur gjennom vedtatt kommuneplan fra 2001, og i hovedtrekk er omsøkte tiltak dermed i samsvar med kommuneplanens arealdel. Vi mener dette er en gal vurdering, og at den eldre kommuneplanen ikke ivaretar hensynet som forventes og kreves av en moderne naturforvaltning.

Konklusjon og sammendrag:

- **Konfliktnivået er høyt, og naturverdiene store. Gjeldende arealplan er eldre, og det er ikke tatt vurderinger i tråd nye krav, bl.a. naturmangfoldloven.** Den planlagte revideringen av kommuneplanen må gjennomføres før ny akvakultur vurderes. Gjennom revideringen må kommunen finne bedre egnede lokaliteter som ikke er i konflikt med viktige fiskeri- og naturinteresser, og der de økologiske konsekvensene av akvakultur generelt er betydelig mindre. Kommunen bør ha en oppdatert kystsoneplan som gjør gode avveininger mellom ulike interesser og hensyn kommunen må ta.
- **En oppdatert arealplan som inkluderer konsekvensutredninger er nødvendig med tanke på å ivareta både forvaltningsloven, naturmangfoldloven og plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredning, slik vi argumenter for under.** Aktiviteter knyttet til akvakultur både med tanke på teknologi og omfang, er betydelig forandret på de 18 årene siden arealplanen ble vedtatt. Sjøarealet som nå ønskes regulert er over tre ganger større enn i gjeldene arealplan fra 2001. Frakkfjorden er en liten fjord og reguleringsplanen vil båndlegge størstedelen av den til akvakultur formål.
- **Grieg Seafood A/S bør ikke få tillatelse til å starte oppdrett i Frakkfjorden.** Det foreligger ingen konsekvensutredning som viser hvilken påvirkning oppdrettsindustri vil ha på livet i fjorden. Det har heller ikke blitt foretatt registreringer av hvilke arter som bruker området til beiting, myting, hekking, gyting osv. Kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt på mange områder, fraværende på andre. Det siste gjelder spesielt for mange rødlista fuglearter.

Naturverdier i Frakkfjorden

- Fisk

Frakkfjordens økologiske prosesser skal ivaretas ved bærekraftig bruk og vern. Det har blitt gjort en del mindre undersøkelser i fjorden og området utenfor. De viser at fjorden er viktig for torsk og andre økonomisk viktige arter, og også at fjorden har en bestand av brisling. Lokalbefolkningen og fjordfiskere bruker området i dag til fiske. Dette kan ses på som en hevdvunnen rett som ikke bare kan fjernes ved et pennestrøk.

Frakkfjorden er en terskelfjord, noe som gjør at det er lavere utskifting av vann og sedimenter på bunnen. Slam bestående av forrester, avføring, medisiner og annet avfall vil bli liggende på bunnen og dekke det livet som er der i dag. De planlagte anleggene vil delvis dekke gytefelt for torsk som Havforskningsinstituttet regner som lokalt viktige. Mye tyder på at spesielt torsk skyr oppdrettsanlegg, noe som det først i år vil bli igangsatt forskning på for å få verifisert. Andre arter som brisling, som er en viktig beitefisk for torsk og andre større fiskeslag, har også en så lav bestand at man må følge føre-var-prinsippet.

Silda har de siste årene flyttet seg stadig lenger nord og øst. For noen år siden hadde de Vestfjorden som viktigste gyteområde. Nå er Kvæningen og områdene fra Loppa til Skjervøy blitt svært viktige. Her bør man være føre var og forby utvidede områder for akvakultur. Det vil også være nødvendig å avklare om silen finnes i området. Hvis silen overvintrer i fjorden vil den få problemer med slammet på bunnen. Silen går som kjent i dvale i sanda om vinteren. Utslipp av slam vil kunne kvele store deler av bestanden.

Mange av høringsuttalelsene går på de samme argumentene som er brukt mot Grieg Seafoods nye anlegg i Vedbotten i Nordkapp kommune. Der har tillatelsen til anlegget nå blitt trukket tilbake delvis på grunn av disse uttalelsene. En annen begrunnelse for dette avslaget er at fylkeskommunen ikke har tatt hensyn til sårbare bestander av laks, sjøørret og sjørøye, saken er ikke godt nok utredet.

Sammenligner vi prosessen rundt Vedbotten med den rundt Frakkfjorden ser vi mange likheter, men den viktigste er at det ikke har blitt foretatt gode nok utredninger om hvilke skadevirkninger anleggene kan ha for livet i sjøen, og spesielt bunnlevende organismer. Disse vil være særlig utsatt siden Frakkfjorden er en terskelfjord.

Oppdrettsanlegget det her planlegges er et åpent anlegg. Konsekvensene for naturmangfold og sjøfugler avhenger av den forringelsen som evt. vil skje av det marine økosystemet, inkl. bløtdyr og fisk, som de lever av. Konsekvensene vil variere med utslipp, forurensing, aktivitet (inkl. båttrafikk), strømforhold osv. De økologiske prosessene, og økosystemet som helhet, er et åpent system, der økologien og forurensningen ikke har klare stedlige grenser. Dette fordi ethvert økosystem er et åpent system, det vil si et system med utveksling av både energi og materie med omgivelsene. Straumens økosystem kan degraderes. Med utslipp av næringssalter følger også ofte betydelige utslipp av bakterier og organisk stoff. Nedbryting av organisk stoff forbruker oksygen, kan føre til algeoppblomstring og dårligere lys gjennomstrømning, slik at dypvannsorganismer får dårligere levevilkår.

- Fugl

Heller ikke opptreden av sjøfugler har blitt undersøkt på en forsvarlig måte. Det man har gjort er å lene seg på noen få, tilfeldige rapporteringer på artsobservasjoner.no For å få en skikkelig oversikt over hvilke arter, og antallet av hver art, som bruker Frakkfjorden til hekking, beite, myting og rasteplass under trekk må man foreta månedlige tellinger i minst ett år. De tilfeldige

rapporteringene i Frakkfjorden i følge artsobservasjoner.no, registrerer nå 16 forskjellige fuglearter som står på norsk rødliste fra 2015.

Loppa IBA (Important Bird and Biodiversity Area¹) ligger i umiddelbar nærhet (noen få kilometer) til planområde for akvakultur. Her hekker mengder av sjøfugl og har en bra forekomst av alkefugler: 3500 par alke (sterkt truet, EN), 11.000 par lunde (sårbar, VU) og 250 par lomvi (kritisk truet, CR), i følge SEAPOP². Området er også naturreservat³, reservatet ble i sin tid fredet med tanke på sjøfugl. Disse sjøfuglene bruker jevnlig Frakkfjorden som beiteområde pga. de gode fiskeforekomstene. Grieg Seafoods etablering i fjorden vil kunne være i direkte konflikt med formålet med fredningen, avhengig av i hvilken grad fuglene fra reservatet beiter i Frakkfjorden.

Norge har mer enn 25% av bestanden av flere sjøfuglarter, og har da et stort ansvar for disse artene. Mange av andeartene er også i tilbakegang. Ærfugl, havelle, svartand og sjøorre er tre av dem. Beiter disse artene i fjorden? Ærfugl og havelle beiter gjerne det de finner på bunnen av organismen. Hvordan går det med bløtdyrfaunaen hvis man starter oppdrettsindustri i fjorden?

Sjøfuglene har hatt en markant tilbakegang de siste tiårene, over 30% nedgang bare fra 2005. En av de viktigste grunnene til dette er tilbakegangen på tilgjengelig mat. Vi vet at oppdrettsanlegg reduserer mange arter som tidligere har holdt seg der anleggene blir plassert. Hvis Frakkfjorden får en tilbakegang på mengden småfisk og bunndyr som finnes der vil dette gå ut over mengden sjøfugl.

Lovverk

- Forvaltningsloven

Forvaltningsloven §§ 17 og 25 sier at et forvaltningsorgan skal «påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes», og krav til proporsjonalitet mellom vedtakets begrunnelse og hvor inngripende vedtaket er.

- Naturmangfoldloven (nml)

En av de store endringene som har skjedd årene etter at det sist ble drevet oppdrett i Frakkfjorden er at vi har fått naturmangfoldloven i 2009. Naturmangfoldloven er sektorovergripende, og gjelder all natur, og er et revolusjonerende verktøy som skal sikre at naturinngrep og påvirkning blir gjort på en bærekraftig måte og der naturpåvirkningen er minst. En grundig gjennomgang av paragrafene, slik § 7 forutsetter, skal sikre gode avveininger mellom miljøhensyn og andre hensyn.

Lovens formål (§ 1): *Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.* Naturmangfoldloven sier i klartekst at Loppa kommune har ansvar for at det biologiske mangfoldet og de økologiske prosessene i Frakkfjorden.

I naturmangfoldloven §§ 8 til 12 er det gitt bestemmelser om blant annet krav til kunnskapsgrunnlaget, anvendelse av «føre-var-prinsippet», økosystemtilnærming og vurdering ut fra samlet belastning, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Det bør også synlig-gjøres hvordan saken påvirker muligheten for å nå forvaltningsmålene for naturtyper og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Føre-var prinsippet i § 9 komme til anvendelse når kunnskapsgrunnlaget i § 8 er

¹ <http://datazone.birdlife.org/site/factsheet/loppa-iba-norway>

² <http://www.seapop.no/no/>

³ https://lovdata.no/dokument/MV/forskrift/1983-01-28-96/KAPITTEL_11#KAPITTEL_11

mangelfull, og det er grunn til å tro at det aktuelle tiltaket kan ha negative miljøkonsekvenser. M.a.o. skal føre var-prinsippet legges til grunn i de tilfeller hvor forvaltningen ikke innehar det nødvendige kunnskapsgrunnlaget etter § 8 eller i de tilfeller hvor kunnskapen som foreligger er usikker eller innehar mangler. Selv om kravet til kunnskap er vurdert og funnet tilstrekkelig for den enkelte sak, skal føre var-prinsippet alltid vurderes i saken. Etter nml. § 9 første punktum ”skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet”, dette vil være i de saker hvor man har funnet at kunnskapsgrunnlaget i saken er usikker eller inneholder mangler. Saker hvor forvaltningen ikke har fått tilfredsstillende svar på hvilke virkninger det kan tenkes at tiltaket vil ha ovenfor naturmangfoldet, ibefattes av denne bestemmelsen. Her skal føre var-prinsippet gis stor vekt.

I 2011 kom det daværende Miljøverndepartementet med uttalelse om hvordan saker som omhandler naturmangfoldloven skal behandles. Her fremgår at ”jo mer verdifullt naturmangfold som berøres, desto grundigere må saken vurderes etter loven”.

- Forskrift om konsekvensutredning (hjemmel i plan – og bygningsloven)

I 2009 fikk vi også en ny plan- og bygningslov, mens en ny forskrift om konsekvensutredning kom i 2017. Formålet med forskriften er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av planer og tiltak, og når det tas stilling til om og på hvilke vilkår planer eller tiltak kan gjennomføres. § 10 lister opp kriterier for vurderingen av om en plan eller et tiltak skal konsekvensutredes. Mulige vesentlige virkninger for miljø eller samfunn er avgjørende, og tiltakets omfang og virkninger på truet arter og verneområder står sentralt.

At det foreligger en gammel tillatelse til betydelig mindre anlegg er ikke en god nok begrunnelse til ikke å foreta en konsekvensutredning. Mange av de innspillene som har kommet fra lag, foreninger og enkeltpersoner går nettopp på disse temaene. Etter som forutsetningene har endret seg både på forvaltningssiden, innen akvakulturproduksjon og omfanget av det planlagte inngrepet bør Loppa kommune igangsette en konsekvensutredning. Vi viser til at naturverdiene slik de er beskrevet i vårt høringssvar, samt nærheten til Loppa naturreservat og det planlagte Loppa marine verneområde.

Avslutning

En rekke av høringsuttalelsene går mot etableringsplanene. Frakkfjorden bygdelaag kan brukes som eksempel, de nevner både problemer med ferdsel, fiske, sjøfugl osv. I saksutredningen som ble forelagt Loppa formannskap 27.11. hadde plankonsulentfirmaet fått lov til å kommentere alle innspillene. De fleste av kommentarene er nokså innholdsløse og gir ikke direkte svar på de innspillene som kom. Til bygdelaaget har de svart: «Arealavsetting åpner for fortsatt bruk av fjorden til ferdsel og fiske.» De sier ikke noe om at fisket antageligvis blir dårligere, ferdselen kraftig innskrenket og at sjøfugl og andre arter vil få problemer.

Et annet eksempel som også viser at de ikke realitetsbehandler det de kommenterer er innspillet fra Andsnes velforening og Loppa øy bygdelaag. Der blir det sagt at forrige gang det var oppdrett i fjorden gikk dette sterkt ut over fisket, og fisken fikk en dårligere kvalitet. De sier også at området er et svært verdifullt område for miljø. I svaret fra konsultentselskapet blir ikke disse problemstillingene nevnt i det hele tatt. Konsulentene sier derimot at reguleringen er vedtatt i kommuneplanen og at området ikke inngår i den planlagte marine verneplanen.

Loppa regnes som gammelt sjøsamisk område. I Vedbotten i Porsangerfjorden ble akkurat tillatelsen til Grieg Seafood A/S trukket tilbake, bl.a. fordi det ikke var tatt hensyn til sjøsamisk alders tids bruk. De ble også stanset på grunn av kritisk truede fiskeslag. I Frakkfjorden har man ikke undersøkt om

det finnes kritisk truede fiskeslag, men vi vet at det finnes kritisk truede fuglearter. Når direktoratet bruker dette som argument i Vedbotten så må samme argument gjelde for Frakkfjorden.

Hensynet til folk, miljø og spesielt den allerede utsatte sjøfuglbestanden i området bør veie tungt for ikke å gå videre med en plan. Har man et ønske om oppdrett i Frakkfjorden en gang i fremtiden bør man sette av tid til en skikkelig konsekvensutredning for å ha et reelt og forsvarlig beslutningsgrunnlag.

Påvirkningsgraden på naturverdier i planbeskrivelsen for Frakkafjorden akvakulturanlegg er ellers svært overfladisk beskrevet. At fuglearten teist har fått oppgitt feil status på rødlisten, understreker at inntrykket av et planprogram som ikke tar naturmangfold og livsgrunnlaget i fjorden på alvor. Loppa kommune bør lytte til innkomne høringssvar og innvendinger.

For Norsk Ornitologisk Forening

Øystein Hauge [sign.]
Naturvernkontakt NOF avd. Finnmark

Martin Eggen [sign.]
Naturvernrådsgiver NOF